

TÁRSADALMI, MŰSZAKI, Bányászati és Kohászati heti szaklap.

SZERKESZTI:

LITSCHAUER LAJOS

kir. főmérnök, a selmeczbányai m. kir. bányaiskola
ügyvezető szaktanára.

Megjelenik: Minden vasárnap.

Előfizetési ára: Egy évre 12 korona.

Lupény, Petrozsény, Vajdahunyad, Gyalár.

Magyarország miniszterelnöke, dr. Wekerle Sándor legutóbbi bányászati és kohászati szemleutján, melyen Lupény és Petrozsény szénbányászatát, Vajdahunyad vas-kohászatát és Gyalár vasbányászatát meglátogatta, meggyőződést szerezhetett arról a közgazdasági tevékenységről, amely Hunyadvármegye és a Zsilvölgynek államérdeket képező jelentőségét igazolja. Mint pénzügyminiszter meglepéssel tapasztalta, hogy a magas kincstár itteni kőszénbányáinak üzembe helyezéséhez szükséges milliók, hasznos állami beruházások.

Az állami költségvetés tárgyalásakor és az itteni kincstári kőszénbányák átvétele- és üzembehelyezésekor ismertette a miniszterelnök-pénzügyminiszter azokat az okokat, amelyek az állam nagyipari vállalkozását

szükségessé teszik. Hangsúlyozta, hogy nem üzleti szempontok, hanem országos érdeket képező szociális és közgazdasági tekintetek indították a kormányt arra az elhatározásra, hogy zsilvölgyi kőszénbányáinak állami kezelésbe vételével a nemzet közkincsévé tegye a kiaknázandó bányaterméket. Kifejezetten utalt arra, hogy versenyvállalat létesítése nem képezheti az állam feladatát. És a törvényhozás, az ország osztatlan helyeslése által is buzdítva, hozzálátott a kormány zsilvölgyi kőszénbányáinak műveléséhez. Már a kezdet kezdetén örvendetes jelenségeivel találkozunk a forgalom, a közgazdasági tevékenység rohamos emelkedésének. Ujabb jövedelem források biztosítják ezer és ezer munkás boldogulását és sok vállalkozásnak a tisztességes működési tért. Isten segítségével kísérelje Magyarország kormányelnökét bányászatot pártoló, hasznos tevékenységében.

*

Az utazás és szemle lefolyásáról a „Hunyad-Vármegye“, „Vajdahunyad“ és „Petrozsény és Vidéke“ híradásai nyomán a következőkben számolunk be:

A kormányelnök és a kereskedelemügyi államtitkár csütörtökön f. hó 15-én Petrozsénybe érkeztek. Utazásuk célja és indítóoka ismeretes. Jövetelük már hetekkel előbb volt tervezve, de elháríthatatlan akadályok miatt elhalasztották. Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök pézgyminiszter határozott kívánságára minden fogadtatás és tisztelgés elmaradt, hogy tartózkodásának rövidre szabott idejét az üzembe helyezett kincstári bányák megtekintésére és ezeknél eddig kifejtett működés megbíráására fordíthassa s, hogy az itt kifejtendő állami akcióra vonatkozólag magát minden irányban alaposan tájékozhasssa. A Piski felől reggeli 4 óra 40 perczkor érkezett személyvonattal érkeztek a miniszterelnök és az államtitkár. Négy szalonkocsi volt a vonathoz csatolva, a mely pontos időre berobogott a pályaudvarba. Ebben a perczben hatalmas dördülés és villámlás mellett zuhogott a zápor úgy, hogy a kocsiból senki sem szállt ki. Félóra múlva, a vonat elindulásakor még mindig hatalmasan esett. Megállapított utiterv szerint reggel 7 órakor érkezett a vonat Lupénybe, ahol a szalonkocsikat a kokszyárhoz vontatták s a látogatók itt szálltak ki. Itt üdvözölték a miniszterelnököt a fogadására megjelent bányatisztikar élén Külley Elemér és Krízkó Bohus igazgatók s a

kokszgyárban kalauzolták. Meglepődve, látható érdeklődéssel szemlélte a miniszterelnök a kemenczéből éppen akkor kitolt kokszot. A gyárban és a vegyészeti osztályban mindent tüzetesen meg szemlélt a miniszterelnök, hol Krizkó Bohus igazgató és Gellért mérnök szolgáltak szakbavágó magyarázatokkal. Általában feltűnt, hogy a miniszter a koksz-gyártás terén alapos szakismerettel bír s mennyire tájékozva van a legaprólékosabb kérdésekben is.

Meglepően szép volt a kokszpavillon, ahol a reggelit szolgálta volna fel a bányatársulat, ha az idő meg nem hiúsítja. Nagy elismeréssel nyilatkozott a miniszterelnök a kokszgyár berendezéséről s a termelésről.

Lupényből különvonattal jött a miniszter s kísérete a livazényi őrházig, ahol kocsikra szállva a kincstári bányaignazgatóságához hajtottak, honnan néhány percnyi időzés után Lónyára kocsiztak a művelés alatt lévő kincstári köszénbányák megtekintésére. Reszokolán, Arsuluiban, Lónyán a feltárt szénbányák üzemvezetésével, az ott kifejtett munkálatok eredményével teljesen meg volt elégedve a miniszterelnök. A termelésre, a szállításra általán az üzem műszaki vezetésére nézve *Andreics* János kir. főbányatanácsos és *Kosztela* János kir. bányatanácsos-bányaignazgató szolgáltak magyarázatokkal és felvilágosításokkal a miniszterelnöknek, akinek figyelme és érdeklődése mindenre, a legcsekélyebb részletkérdésekre is kiterjedt.

Mielőtt távozott, a bányaignazgatóhoz és a bányatisztikarhoz fordulva azzal bucsúzott:

— „Uraim, csak így tovább!“

Ezzel a kijelentéssel meg van pecsételve a zsilvölgyi kincstári köszénbányászati jövője. Meggyőződött a miniszterelnök-pénzügyminiszter, hogy a nagy kincstári telepeken lévő vastag köszénrétegek ezer és ezer munkáskéznek több emberöltőre tisztességes megélhetést nyújtó munkabért biztosítanak s, hogy az előirányzott 12 milliányi befektetés szociális és közgazdasági, ipari és kereskedelmi érdekeket mozdít elő.

A csimpai és lónyai kincstári bányalakásoknál Adorján budapesti építészmérnök, építési vállalkozó szolgált magyarázatokkal a betonházakat illetően s a miniszterelnök az építészet terén is meglepő szakismerettel szolt azok tekhnikai és czélszerűségi kérdéséhez s teljes elismeréssel nyilatkozott a bemutatott mintaházról és a kész munkáslakásokról. (Az eső megakadályozta, hogy az itt felállított diszes sátorban a villásreggelit felszolgálják). Petrozsénybe visszatérve délben a Salgótarjáni köszénbánya r.-t. szénosztályozójához hajtatott a miniszterelnök, a kísérete által követve, hol ezen nagy bányaiparvállalat nevében ifj. *Chorin* Ferenc központi igazgató és *Roth*

Floris petrozsényi bányagazgató üdvözölték s kalauzolja magyarázatokkal szolgáltak a szakbavágó kérdésekben. Kiváló érdeklődést tanusított a miniszterelnök a párját ritkító osztályozómű konstrukciója, munkaképessége s praktikus berendezése iránt. Majd az akkumulátor s a nagyszabású bányaművek megtekintése és tanulmányozása után a szives felvilágosítást és ismertetést megköszönve, kíséretével távozott. (Az eső miatt itt sem lehetett a bányatársulat által felszolgáltatni szándékolt gazdag villásreggelit feltálatatni épen úgy, mint Lupényben és Lónyán.)

Az ebédet a miniszterelnök és Szterényi államtitkár, br. Bornemisza Lipót főispán és a kíséretükben még volt pár főúr társaságában a petrozsényi pályaudvaron a szalonkocsiban költötték el d. u. 1 és fél óraker, a kíséret többi tagjai a Wágner-féle vendéglőben ebédeltek.

Délután fél 3 óraker indult el Petrozsényből a különvonat Vajdahunyadra, ahová a kincstári vasgyár és vashányák megtekintése végett utazott a miniszterelnök, Szterényi államtitkárral, kiknek kíséretében voltak: *Mály Sándor* miniszteri tanácsos, a bányászati osztály vezetője, *Andreics János* főbányatanácsos, a köszén b. o. osztály vezetője; Br. *Bornemisza Lipót* főispán; dr. *Ajtay A.* és *Barcsey A.* orsz. képviselők; a petrozsény—lupényi h. é. vasut képviselőiben: *Ullmann Adolf* és *Tolnay Lajos* főrendih. tagok, *Fuchs Richard* vezérigazgató, *Szankovits* aradi máv. üzletvezető stb., továbbá a Zsilvölgyben *Janza Vazul* főszolgabíró, *Kosztela János* kir. bányatanácsos, kincstári bányagazgató s több kincstári főbányatiszt.

A szemle útja immár *Vajdahunyad* és *Gyalár* felé vezette a miniszterelnököt és kíséretét. *Wekerle Sándor* dr. miniszterelnök és *Szterényi József* államtitkár kíséretükkel program szerint csütörtök délután hat óraker érkeztek Vajdahunyadra, a hol a pályaudvaron *Danila György* polgármester fogadta őket. Megérkezés után az állami vasgyárba mentek, a hol a tisztikar élén *Schalát József* főbányatanácsos üdvözölte a miniszterelnököt és az államtitkárt. A miniszterelnök ezután megtekintette a vasgyárat. Este nyolcz óraker a vasgyár vendéglőjében vacsora volt. A miniszterelnök és az államtitkár a szalonkocsiban töltötték az éjszakát és pénteken reggel hét óraker különvonaton Retyisorára mentek. Govásdián a miniszterelnököt a tisztviselők élén *Pénzes Benő* mérnök fogadta és kalauzolta. A miniszterelnök részletesen megtekintette a vasgyártelepet és imformáltatta magát üzeméről. Retyisorára kilencz óraker érkeztek meg, a hol a miniszterelnököt a tisztikar élén *Csák Gusztáv* főmérnök üdvözölte. Innen a hegyi siklón, majd a 800 méter hosszú altárón át, motoros bányavasuton a gyalári vashányához mentek. A miniszter-

elnök elsősorban a bányahivatalt tekintette meg, hol *Schalát József* főbányatanácsos, *Buczek József* felügyelő és *Csák Gusztáv* főmérnök szolgáltak szakszerű fölvilágosítással. A bánya megtekintése csaknem másfél óráig tartott. Tizenegy órakor *Wekerle Sándor* dr. miniszterelnök, *Szterényi József* államtitkár és kíséretük visszatértek Retyisórára, honnan Vajdahunyadon és Piskin át jul 27-én este 10 órára visszaérkeztek a fővárosba.

□ □

A bányásziskolák szervezésének kérdéséhez.

Irta: **Vörös József.**

(Folytatás a 150. oldalhoz.)

A „Jó szerencsét“ folyó évi 33. számának 112. oldalán kilátásba helyeztem az erdőöri szakiskolák szervezeti szabályzatának ismertetését, hogy ennek alapján kifejthessem, miért nem tartom szerencsés gondolatnak a bányásziskolák növendékeinek internátusban való nevelését s kimutathassam, hogy az erdőöri szakiskolák tanulmányi rendszerét a kialakuló bányaiskolai tanulmányi rendszerrel miért nem lehet összeegyeztetni.

Legyen szabad a szerintem is nagyon fontos kérdésnek teljes tisztázása érdekében az erdőöri szakiskolák a földművelésügyi m. kir. miniszterium 1895 évi 94574 sz. rendeletével kiadott szabályzatát szószserint való szövegezésében reprodukálnom.

1895. évi 94573.

A magyar királyi erdőöri szakiskolák szabályzata.

1. §. Az erdőöri szakiskolák czélja: az erdőöri teendők végzésére alkalmas egyéneket nevelni.

2. §. A szakiskolák tanfolyama két évre terjed; a tanulók részint állami ellátás mellett, részint saját költségen vétetnek fel; és pedig mindkét tanfolyamra összesen felvétetik a lipató-ujvári szakiskolába 60, a görgény-szent-imrei szakiskolába 60, a király-halmiba 24 és a vadászerdei-be szintén 24 tanuló.

3. §. A szakiskolákba belépni kívánók felvétele iránt a földművelésügyi m. kir. miniszterium határoz; a felvételt kérő folyamodványok minden év július havának végéig ezen miniszteriumnál annyival pontosabban beadandók, mert később beérkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

4. §. A tanulókul felvétetni kívánók tartoznak kétségtelen hitelességgel kimutatni, hogy:

1. 17 éves életkorukat betöltötték, vagy az intézetbe való belépés napjáig (október hó 8-ig napjáig betöltik) és 25 évesnél nem korosabbak;

2. ép, erős, egészséges, munkához és az időjárás viszontagságaihoz szokott és edzett testalkattal, s különösen jó látó, halló és beszélő képességgel bírnak, mely kellékek igazolására kincstári erdszeti orvos, honvéd orvos vagy vármegyei orvos bizonyítványa szükséges;

3. az elemi iskolákat elvégezték, illetve folyékonyan jól írni, jól olvasni s az elolvasott tárgynak értelmét jól elmondani képesek, s hogy a közönséges négy számművelet szerint jól tudnak számolni;

4. erkölcsi magaviseletük jó; mi célból az iskolába való felvételi folyamodvány benyújtása idejéig eltöltött idő alatt tanúsított magaviseletükről bizonyítvány felmutatandó;

5. katonai kötelezettségben állanak-e; igenlő esetben kötelesek abbéli igazoló könyveiket is bemutatni;

6. a folyamodók tartoznak kérelmüket sajátkezűleg írni s abban megmondani, hogy a válasz mely cím alatt, mely utolsó postai állomásra és melyik vármegyébe küldendő;

7. állami ellátás mellett felvétetni kívánók részéről hiteles szegénységi bizonyítvány melléklendő.

5. §. Az előbbi kellékek igazolása alapján az intézetbe felvett és ott megjelenő tanulók testi épsége és egészségi állapota az intézet orvosa-, az előbbi § 3-ik pontjában megjelölt tanulási-ismereteik pedig az intézet vezetője által a jelentkezés alkalmával szigorúan fölülvizsgáltatnak, s azok, akiknek testi szervezete hiányos, vagy a kik valamely ragályos avagy az intézeti foglalkozás mellett könnyen nem gyógyítható betegségben szenvednek, vagy ha kellő sikerrel való tanulhatásra elegendő alapismeretekkel nem bírnak, az intézetbe nem fogadtatnak be.

6. §. Azok a tanulók, a kik saját költségükre vétetnek fel, tartoznak az ellátásért és az intézetben való tartózkodás idejére adott ruházatért évenként 150 forintot (300 koronát) félévi előleges részletekben fizetni, mihez képest a felveendő tanulók szülői vagy gyámjai királyi közjegyző előtt kiállított okmányokkal igazolni tartoznak, hogy az évi 150 forintnyi (300 koronányi) eltartási költséget a kifizetés időre az iskola vezetőjének kezébe pontosan lefizetik.

7. §. Az állami ellátás mellett felvett tanulók, illetve azok szülői vagy gyámjai abban az esetben, ha a tanuló az erdőri szakiskolát a tanfolyam teljes bevégezése előtt önként elhagyja, vagy a jelen szabályzat 9-ik §-ában megszabottak meg nem tartásáért, avagy a tanulásban való hanyagságért vagy képtelenségért elbocsátatik, a reá fordított költségeket, egy évre 150 forinttal (300 k.-val) számítva, az államnak, illetve az országos erdei alapnak megfizetni tartoznak.

8. §. Minden tanuló tartozik annál a szakiskolánál jelentkezni, melybe felvétetett, belépés alkalmával pedig köteles magával hozni 2 inget, 6 gatyát, 6 zsebkendőt, 10 pár kapezát vagy harisnyát, egy pár erdőjárásra alkalmas erős bagaria-csizmát és pedig valamennyit új állapotban.

(Folytatjuk.)

Nagyvasolvasztók Kiszámítása és szelvényméretezése.

Irta **Ehrenwerth József** tanár, Leobenben.*)

Egyedül jogosított fordítás. (5 szövegrajzzal.)

Minden jog fentartva.

(Folytatás a 301. oldalhoz.)

II.

Miután ilyen módon az olvasztónak üregtartalmát meghatároztuk, a szelvény tervezéséhez lehet áttérni. E mellett legczélszerűbb, ha, a tüzelőanyagának és az üzem többi viszonyainak leginkább megfelelő magasság-méret megválasztása után, ezen két szempontból megfelelő hengert számítjuk ki, hogy azután ezen henger körül, a volumen megtartása mellett, a szelvényt megszerkeszthessük. Ilyen módon az olvasztó főbb méreteiről, leghamarább szerezzük meg, a közelítő tájékozást.

A profil, illetve a szelvény tervezetének végleges megállapítása alkalmával, különösen a feladásra kerülő anyagok, első sorban pedig a tüzelőszer szemnagysága és tömötsége, továbbá a fúvósél viszonyai azok a tényezők, a melyek irányító befolyással vannak. Minél kisebb a tüzelőszer egyes darabjainak szemnagysága, annál nagyobb a fúvóséllal és a gázokkal való érintkezés-lapjuknak viszonylagos nagysága. A fókusz kisebbedik és a kerülethez közelebb kerül; a gázok felszállása s az adás leszállása meg van nehezítve. Az első helyen említett nehézségek nagyobb fúvókasok és magasabb szélnyomás által ugyan leküzdhetők, de azért mégis áll az, hogy a fúvókasok szintjében való átmérő és az olvasztónak a magossága aránylagosan kisebbedik a jelzett körülmények folytán. A fókusz, nagysága

*) Öst. Zft. f. Berg. u. Hüttenwesen. 1908. 19. sz.

és a hordás képesség tekintetéből, hasonló befolyása van a tüzelőanyag likacsossága és laza halmazat-állapota. Minél durvább szemű és minél tömöttebb azonban a tüzelőszer, annál nagyobb a fókusz; és annál mélyebb az olvasztó, mert tömöttebb tüzelőanyag nagyobb nyomás alatt álló fúvószelet követel; az átmérő a fúvókasok szintjében tehát annál nagyobb kell, hogy legyen. Minél szilárdabb és terhet bírőbb végre a tüzelőszernek szövevete, annál nagyobb lehet az olvasztónak magasságmérete.

A koks, darabosabb, tömöttebb és terhet bírőbb mint a faszén s ezért nagyobb méretekkel bíró olvasztó szelvényezést kíván, a mivel kapcsolatban azonban nagyobb termeléssel is dolgozik; kemény faszén, a közép helyet foglalja el a lágy faszén és a koks között úgy azonban, hogy inkább az első felé hajlik. Nagyobb olvasztókban nagyobb a termelés, de a termelés a nagyobb olvasztóméretek használása következtetésképpen az által is fokozva van, hogy tömöttebb tüzelő anyagok, mint arról már fennebb is említés történt, egyenlő olvasztó járat számára kisebb olvasztó-volument követelnek.

Faszénnel dolgozó nagyvasolvasztók *hatásos magossága*, kemény szénfajoknál alig haladja meg a 18 m-t, lágy szénfajoknál a 15 m. körül jár; a legjobb üzemek többnyire 10—13 m. olvasztó-magasságokkal számolnak, kokszzsal táplált nagyvasolvasztók magasságmérete 20 és 30 m. között ingadozó úgy, hogy a 15 m-es olvasztó magasság, a magasság-méret alsó határértékének tekinthető. Mihelyt olvasztójárat és gázfeszültség, különben helyes szelvényezés mellett, kisebb magassággal is elérhető, a magasságméret fokozása az üzemre csakis káros lehet. Több példa ismeretes arra, hogy magas kemencék, csökkentett töltése útján lehetett csak a kívánt magasabb termelést kierőszoakolni.

A fúvókasok szintjében mért átmérő a fókuszok fekvésével és nagyságával szoros viszonyosságban áll olyannyira, hogy ezekkel egybevetve az üzemet jelentősen befolyásolja, a mely általán véve annál gazdaságosabb s így annál tökéletesebb is lesz, minél egyenletesebb a gáznak az áramlása és evvel kapcsolatban a hőmérsékletnek az egyes magasságzónákban, tehát már a fúvókasok szintjében való eloszottsága is.

(Folytatjuk.)

Bányamívelés.

Uj védekező berendezés a szállítókasok lezuhanása ellen. A bányamívelés legveszedelmesebb üzemei közé a kötélén szállítás is tartozik. Már igen sok ember pusztult el, a kötéln szakadása folytán lezuhanó szállítókason járás közben és a folytonosan ismétlődő szerencsétlenségek nagyon is határozottan bizonyítják, hogy az összes eddig alkalmazásba vett védő és biztosító szerkezetek még nem képesek arra, hogy a kason szállítás, illetőleg a kason járás veszedelmességét csökkentse. Jóformán megszámlálhatatlan azon szerkezetek száma, melyek a „kapókészülékek“ nevezete alatt arra volnának rendelve, hogy kötélszakadás esetén, a kasnak lezuhanását megakadályozzák. A kapókészülékeknek főfeladata az, hogy a zuhanó kast, esése közben megfogják és az akna vezetékai között függésben megtartsák. Természetes azonban, hogy ezen kapókészülékek funkcionálását különféle mellékkörülmények befolyásolják s így működésük feltétlen biztonsága kérdéses dologgá lesz. Sajnálatos tapasztalás, hogy a kapókészülékek már sok esetben megtagadták a szolgálatot; ha pedig a kast esése közben meg is fogták, a kapással járó hirtelen zökkenés által okoztak bajt, a menyinyiben a kason levők zúzódásokat szenvedtek, az akna vezetéke pedig többé kevésbé megsérült. Az összes tekintetbe jöhető körülményeket figyelembe véve, azon következésre kell jutnunk, hogy a kapókészülékek útján a kason-, illetve a kötélén-járási kérdést kielégítő módon megoldani már azért sem lehet, mivel a kapók csak akkor kezdik meg működésüket, mikor a kas, kötéleről leszakadva, a vezeték között való szabad esését már megkezdte. Ha a kapókészülékek rugói, lánczai és egyéb közvetítő szervei, ilyenkor azonban, bármi okból megtagadják a szolgálatot, a kas lezuhanása kikerülhetetlen.

Egészen más elvre van alapítva a *Pieron H. és tsa. cég* (Remscheidban) 198820 sz. a. szabadalmazott új védekező berendezése a szállító kasok lezuhanása ellen. Ennél a szerkezetnél a tulajdonképpeni szállítókötel mellé tartalékkötél van szerelve, mely utóbbi rendes körülmények között nincsen megterhelve, tehát szabadon csavarodik le dobjáról és csak akkor veszi át a szállítókötel terhet

tartó feladatát, ha az, üzem közben eltörött vagy elszakadt. A kas súlyának átvétele, minden megrázkódtatás nélkül, nyugodtan történik. Nagyobb üzemzavar nem következik be, mivel az elszakadt kötélnek kicserélése hamarosan megtörténhet. Természetes dolog, hogy a tartalékkötélnek használása esetén, a kötél-hosszúságok beálló különbözőségeire jól előre figyelemmel és tekintettel kell lenni. Erre a célra rúgós beállító-készülék van a szerkezetbe bekapcsolva a melynek kettős feladata az, hogy egyrészt zökkenés nélkül vegye át a leszakadt kötél terhét, és másrészt az, hogy a kötelek hosszúság-különbségeit kiegyenlítse. A tartalék-kötél, vagy a szállító-kötél dobjára, vagy külön segítő-kötél dombra lehet felcsavarva. Már említve volt, hogy az új védekező berendezés az eddig ismeretes hasonló oly szerkezetektől, melyek két vagy több kötéllel dolgoznak, lényegesen különböző, mert míg ott a második kötél vagy arra való, hogy kötélszakadás esetén a kapókészüléket működésbe hozza, vagy arra van rendelve, hogy az elszakadt kötelet pótolja s így éppen úgy igénybe van véve mint amaz, — addig itt, a tartalék-kötél minden megterhelés nélkül, de rúgósan megfeszülve kíséri a szállító-kötelet és csak akkor lép akcióba, a mikor ez elszakadt és a rája akasztott szállító kast elejtette. A kast vivő tulajdonképpeni szállító kötélnek kívül alkalmazásba vett tartalék-kötél, a kassal, kötéldob útján van kapcsolatba hozva. Mindkét kötélnek a mozgása egyöntetű. A dob erős spirál-rúgóval ez pedig csigacsavaros kerékkel kapcsolt állítószervezettel van összekötve úgy, hogy rúgó közvetítésével a dobot akként rögzíti, hogy az erre csavarodó tartalék-kötél állandóan kifeszítve legyen. A szállító-kötél esetleges elszakadása esetében így a tehernek, a tartalék-kötél által való átvétele rázkódtatás és zökkenés nélkül történik meg. Arra az esetre ha a rúgó a kasnak súlyát nem bírja el, a dobra szerelt zárókilincs, az állító készülék megfelelő kiugrásába bekap és a kapást biztosítja. Miután a szállító-kötél hosszabb használat következtében megnyúlik, a tartalék-kötelet időközönként újra be kell állítani, a mi az állító-készülék és a hozzátartozó csigacsavar és kerék útján bármikor és könnyen megtörténhet.

Miután a kas sohasem válhat le az akasztó szerkezetről, lezuhánása minden körülmények között és feltétlenül megvan akadályozva. Üzemzavarok és az akna gárdozatának megsérülései ki vannak zárva. A szállító-kötél állandó és közvetlen ellenőrzés alatt áll, miután a szakadást megelőzően jelentkező megnyúlása, a tartalék-kötél megfeszülésén azonnal észrevehető. Még a kas túlemelésének veszélyét is csökkenti az új szerkezet, mert a rúgós állítószervezet engedékenysége itt is közvetítőként szerepel. Miután a szállító aknába

rendesen két szállító osztály szokott beépítve lenni a tartalék- vagyis a biztosító-kötél, vég nélkül való kötél módjára is alkalmazható, a mi egyéb előnyökön kívül még a tartalék-kötél külön dobját is fölszolgálatossá teszi. (Der Bergbau 1908. 29. sz.)

Köszén- és érczelőkészítés.

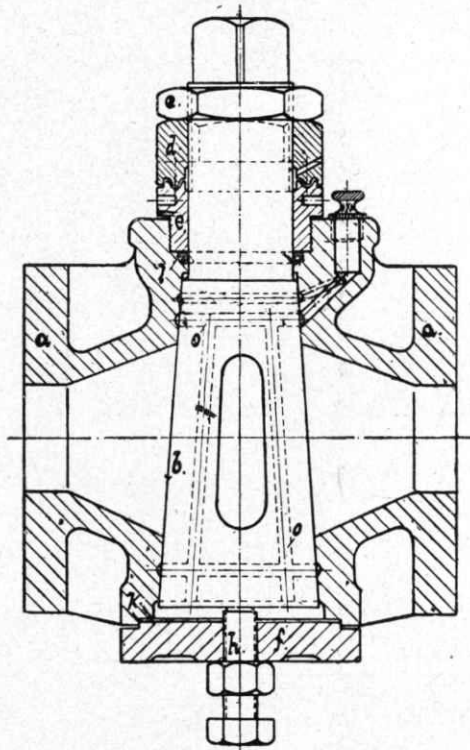
Köksznak lehűtése víz nélkül. Az eljárás Chas E. Arnold találmánya. A tüzesen izzó, a kemenczéből kikerült köksz azonnal a levegőtől elzárt hűtőkamarába kerül. A kökszszal egyidejűleg a hűtőkamarába belekerülő kevés levegő, okszigénjét azonnal leadja a köksznak. A lezárt hűtőkamarán szénsavnak vagy nitrogénnek áramlását vezetnek keresztül; az elvonuló forró gázt, vízben fekvő csőrendszerben fogják fel; az itt lehült gázokat ismételten rávezetik a kökszra. Ezen eljárást mindaddig folytatják, míg a köksz hőmérséklete a gyulladás hőfoka alá leszáll. A folyamatnak előnyei, hogy az ekként termelt köksz, a közönségesnél sokkal keményebb, s ezért a nagy vasolvasztókban annál jobban használható, hogy teljesen száraz és oly szénfajokból is előállítható, melyek vízzel való leöntés esetén általában kökszt nem adnak. (Kedesdy, Engineering News. 59. Köt. 25. sz. — Der Ingenieur. 1908. 19. sz.)

Gépészet.

Grafitkenőszerek. A tapasztalat beigazolta, hogy grafitnak kis mennyiségekben való, de rendszeres használása, még pedig úgy száraz, mint olajjal, vagy vízzel kevert állapotban, gyorsan járó gépek vagy nehéz közlőművek csapágyainak felmelegedését nemcsak megakadályozza, hanem még, már forrón járó ily alkotórészeket is lehűteni képes. A grafit ugyanis, az összes súrlódó felületeket, legyenek azok fémből bár, vagy fából valók, tükörsíma bevonattal takarja be, kitölti a súrlódás- okozta karczolásokat, a súrlódást jelentékenyen leszállítja és a fémek rozsdásodását megakadályozza. A ma dívó magas gőzfeszültségek mellett és a túlhevített gőz használása eseteiben, a mely utóbbinak a közönséges gép és kenőolajok, ellentállani nem képesek, a grafit jóformán nélkülözhetetlen, mert a forróság a grafitos kenőszereknek nem árt. Ha a grafitot, olajjal kombináljuk, az olajban való fogyasztás az eddiginek mintegy harmadára száll alá; ezenfelül még a géprészek kopása is csökken, a mi a javításra fordítandó költségeket is redukálja. A szelepek, tolóka- és

ramácsrudak stb. kopása is enyhül, mert grafitkenőszerek mellett a tömöszelenczék lazábban köthetők le, mint a rendszeren használatos kenőolajok alkalmazásánál. Igen kitünőnek bizonyul oly konzistens kenőzsirnak a használása, a melyhez 5—15°/_o grafit van hozzákeverve, mert kenőképessége ez által az eredetinek ötszörösére, vagy hatszorosára emelkedik; e mellett — a mi különösen kiemelendő — bármely eddig szokásos zsiradékkal kenő-szerkezet használható. Hol a kondenzátorokba olajat vagy zsiradékot nem akarunk beocsátani grafitos-vizzel kenéssel is igen jól lehet boldogulni. Fogaskerekek, csigacsavarok, csavarok, lánczok és drótkötelek számára oly kenő-fagygyú ajánlható, a melyhez 20°/_o grafit van hozzágyúrva. Ezen kenőanyag a rozsdásodás ellen, tökéletesen biztosítja a vasrészeket. Fából való fogazások kenésére 50°/_o fagygyú és 50°/_o grafit keverékét kell használni. (Journ f. Gasbel. u. Wasseversorg. 1908. 26. sz. — Braunkohle. 1908. 16. sz.)

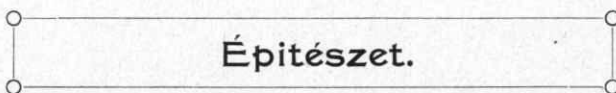
Gőzkazán lefúvó csap. Optimus. A tisztántartás végett és a kazánok kimélése czéljából ezeket naponként egyszer, egy perc

hosszáig kifúvatni kell. Ezen követelés különösen akkor következik be, ha a kazánok táplálására lág vizet használnak, vagy ha a tápláló vízbe a kazánkö képződését megakadályozni hivatott kémiai anyagok lesznek keverve. A becsatolt rajzban bemutatott lefúvó csap

„Optimus“, üzem közben és bármily nyomás alatt lehetővé teszi a gőzkazán veszélytelen kitakarítását, mi közben a kazánban lerakódó iszap és kazánkö szemecskék a gőz nyomásának hatása alatt a kazánból kisodortatva, ennek fűtőfelületét nem károsítják, illetőleg a fűtőgázoknak a vízzel való közvetlenebb érintkezését nem akadályozzák. A csap erős öntöttvasból készült a tokból áll, a melyben a bordás gyűrű-csap által hordott, önmagát tömítő b betét fekszik. Ezen b betét kúpos alakkal bir és alsó részén tágasabb mint felső részén. A betét felső karimájához, hengeres toldat csatlakozik. Ennek rögzítésére a d csavartok és a c ellencsavaranya szolgál, a csavartokot, ellencsavartokot és betétet, az e tömítő-szelencze csavartokja együtt tartja és hordja. Az oldalas, függőleges, kenőnyíláson át, a tok o véseteit olajjal meg lehet tölteni, mi közben a tok és a betét sűrűlő felületei is olajozódnak. A bordás gyűrű-csap kenését a d csavartok kenőnyílása teszi lehetővé. Kenőszerű hengerolajat kell használni. A h csavarnak eltávolítása útján az olajat lebecsátani lehet. A betét beszorulásának és a függőleges vésetek bedugulásának megakadályozása végett, időközönként petróleummal kenést lehet ajánlani. A tömítésben nyilatkozó hiányosságokat az l és k tömitők eliminálják; habár a vésetekben levő kenőolaj is a tömítés céljait szolgálja. Üzem közben a h csavar egy negyed fordulattal megoldva kell, hogy legyen; ezen csavarnak fölösleges nyitogatása azonban kerülendő, nehogy beállításának pontossága szenvedjen. A tömítés körül jelentkező hiányosságok tehát jóformán teljesen ki vannak zárva, miután a betét kónusza felfelé van ágyazva és így a helyesen beállított csap, önmagát tömíti. A betét jelzett elhelyezése folytán, ennek, lefűvás közben való kilódulása teljesen lehetetlen úgy, hogy leforrázás által való sérülések sem történhetnek. Az Optimus-csapot, a *Theis W. Friedrich*-czég készíti *Düsseldorfban*. Sok helyütt igen jól bevált. Ajánlható. (Der Bergbau. 1908. 27. sz.)

Óriási gőzkazánok. Chicágó egyik villámos művében óriási kazánokat építettek be, a melyeknek méretei igazán amerikai számértékek. A kazánok Babcock-Wilcox-rendszerű vizcsöves kazánok, a melyek mindegyike 252 db. egyenként 100 mm. átmérőjű, 5.4 m. hosszú csőből áll; a fűtőfelület 465 m², beleszámítva ebbe a 84 m² felülettel bíró túlhevítőt. A kazántelep 10 db. egyenként 8000 Kiló-Watt teljesítményű Curtis-rendszerű turbina részére szolgáltatja a gőzt. (Pt. Sz. 1908. 20. sz.)

Építészet.

Megadott szabadalmak. 42527. I. sz. Kohn József cs. kir. osztrák államvasuti főfelügyelő Wienben. Padlómegegerősítés. VIII. j. oszt. 1907. márcz. 4. — 42530. I. sz.

Rütgerswerke A. G. cég Berlinben. Egyesített gép vasúti talpfák gyalulására és fúrására. VII/c. oszt. 1907. jan. 22. (Bp. Kzl. 1908. 163. sz.) — 42537. 1. sz. Adolf Bleichert & Co. cég Leipzig Gohlisban. Kettős gördülőművel bíró kocsí sodronykötélpályákhoz. Vg/l. oszt. 1907. aug. 27. (Bp. Kzl. 1908. 164. sz.)

Tekhnologia.

Csavarok berozsdásodása ellen való védekezés legbiztosabb módja. A csavarokat szerelésük előtt oly olajba kell mártani, melyhez előzőleg kevés grafitport kevertünk. Így előkészített csavarok évek multával is könnyen kicsavarhatók. A csavarmenetek ily kezelés mellett még akkor sem szenvednek, ha a szerkezet hosszú ideig nedves helyen állott. (Techn. Ztbl. 1908. 29. sz.)

Közgazdaság.

Amerika vastermelése. Amerikában a mult 1907. évben 25975944 t nyersvasat termeltek a mult év 25307191 tonnájával szemben, tehát 668753 t.-val többet. Míg azonban az első félévben a megelőző év termeléséhez képest csaknem 900000 t. volt a többlet, addig a második félévben 1906-hoz képest már 227000 t.-val kevesebb volt az előállított nyersvasmennyiség. Érdekesen jellemzi Amerikának rohamosan fejlődő iparát az utolsó tíz év nyersvastermelése mely ekképpen alakult:

		millió tonna		millió tonna.
1898.	---	11.774	1903.	18.009
1899.	---	13.620	1904.	16.497
1900.	---	13.789	1905.	22.992
1901.	---	15.878	1906.	25.308
1902.	---	17.821	1907.	25.976

Ez a néhány szám mutatja, hogy az 1907. év lassúbb fejlődésének két előző példája is volt: 1900-ban és 1903-ban. Az 1900. évre ismét erősebb fejlődés következett, de 1903 után nagy visszaesés állott be. A sok vasnagyolvasztónak üzemen kívül való helyezéséről szóló hírek, arra engednek következtetni, hogy az 1908. év is nagy visszaeséssel fog járni az amerikai bányászatra nézve. (Zft. D. Ing. 1908. 198. — M. M. és É. E. H. É. 1908. 24. sz.)

A Délmagyarországi Kőszénbánya R. T. a mely utolsó zárószámadásában 969824 K. veszteséget mutatott ki, a lefolyt évben újból 30513 K.-át veszített. A társulat részvénytőkéje négy millió korona. (Mont. Ztg. 1908. 14. sz.)

HIREK

Személyi hírek. Kinevezések. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök **Rohoska József** főbányahivatali pénztári ellenőrt a dészaknai m. kir. sóbányahivatalhoz pénztárnokká; **Pánkótzky Ferencz** mázsatisztet a marosujvári főbányahivatalhoz pénztári ellenőrré s **Frink Péter** bányafelügyázót a tordai m. kir. sóbányahivatalhoz mázsatisztté, (Bp. Kzl. 1908. 165. sz.) és **Mészáros Gyula** nagybányai díjtalan pénzügyi számgyakornokot, segélydíjas számgyakornokká nevezte ki a nagybányai m. kir. bányagazgatóság mellé rendelt számvevőséghez. (VI|14. 54:683 sz.) — Az állami vasgyárak tisztviselői létemében **Migály Károly** ideiglenes havidíjas tanító, végleges minőségben tanítóvá, **Oravec Árpád** és **Jeney János** ideiglenes havidíjas hivatalnokok, végleges minőségű hivatalnokokká lettek kinevezve a IX. fizetési osztály 3. fokozatába. (P. ü. K. 1908. 17 sz.)

Áthelyezés. A pénzügyminiszterium **Sallak István** marosujvári pénzügyi számellenőrt ugyanazon tisztí minőségben a selmeczbányai m. kir. bányagazgatóság mellé rendelt számvevőséghez helyezte át. (VI|30.) 73.582 sz. rendelettel. (Pü. K. 1908. 18. sz.)

Lakásváltozások. **Wulkán B.** bányamérnök, Ó-Radnáról Dobsinára költözött át, ahol ezentúl üzemmérnöki minőségben fog működni. — **Karvas Rezső** bányamérnök Bogácsról Besztercebányára tette át lakóhelyét. — **Libis Ferencz** bányamérő Ajkáról, Petrosénybe költözött.

Halülozás. **Mellencsuk János** k. kohófelügyázó a napokban Ó-Radnán meghalt.

Bányászati és kohászati kongresszus Budapesten. Az *Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület* idei közgyűlését szeptember 20-án tartja meg *Budapesten*. Szeptember 19-én, szombaton délután három óraker igazgatósági ülés lesz az egyesület helyiségében. Öt óraker választmányi ülés, este 8 óraker ismerkedő est. 20-án, vasárnap délelőtt 10 óraker lesz a közgyűlés, délután két óraker díszebéd, 21-én, hétfőn a budapesti ipartelepek meglátogatása. Mindennemű fölvilágosítással Gálócsy Árpád mérnök, az egyesület vezértitkára (Veres Pálné-uteza 3.) szolgál.

Sztankay F. Béla búcsuztatása. Abból az alkalomból, hogy a *gölniczbányai fémipari szakiskola* igazgatóját, Sztankay F. Bélát a kereskedelmi miniszter hasonló minőségben Debreczenbe helyezte át, a távozó igazgató tiszteletére gölniczbányai barátai s tisztelői f. hó 12-én igen sikerült búcsuünnepélyt rendeztek a Grellenzéfi völgyben, a melyen nemcsak a távozó igazgató leghívebb barátai, de tisztelői is igen nagy számban jelentek meg, hogy vele még egy kedélyes, víg napot töltsenek. Képviselve volt azon nemcsak Gölniczbánya város polgársága, de a vidékről is, ugymint a prakfalvi vasgyár, s Máriahuta bányatelep képviselőitében is igen számosan jelentek meg. (Sz. L. 1908. 83. sz.)

Merénylet egy bányafelőr ellen. Boiczán, a Zeibig-féle aranybányatelepen folyó hó 21-én éjjel ismeretlen tettesek Krausz Mihály bányafelőr lakásába két bombát dobtak, a melyek dinamittal, puskaporral és kavicssal voltak megtöltve. A bombák a lakásban iszonyu dördüléssel felrobbantak s minden butort összetörtek. Krausz is, a felesége is súlyosan megsérültek. A csendőrség, melyet különben megerősítettek, az utóbbi időben lopások miatt elbocsátott bányamunkásokat gyanúsítja a tett elkövetésével. (Nplpok. 1908. 175. sz.)

Magyarország geológiai fölvétele. A Magyar Királyi Földtani Intézet minden nyáron az ország különböző vidékeire geológusokat küld ki, hogy geológiai és földrajzi szempontból fokozatosan fölvegyék Magyarország egész területét. Az idén az intézet a következő helyeken végeztet geológiai fölvételeket: Posewitz Tivadar dr. osztálygeológus Ungvármegye északi részén, majd a szepesvármegyei Krompach környékén végez geológiai kutatást; Szontágh Tamás dr. főgeológus és bányatanácsos a beszterczenaszódvármegyei Borgóprund és Besztercze környékén lévő hegységekben; Rozlozsnik Pál geológus Ujradna, Nagyilva és Dombhát hegységeiben, Besztercze-Naszód vármegyében; Papp Károly dr. geológus a hunyadvármegyei Szirt, Alkajánél; Marosillye és Brád közt az Érczhegységben; Pálfy Mór dr. az alsófehérvármegyei Zalatna vidékén, majd a beregvármegyei Bihalkut, Árdánháza és Bilke környékén; Telegdi Róth Lajos főbányatanácsos és főgeológus Alsófehér- és Nagyküküllővármegyék határos részein, Sályá, Nagyselyk és Veresegyháza között; Halaváts Gyula főgeológus Vizakna, Nagyszeben és Szelindek környékén; Kadics Ottokár dr. a hunyadvármegyei Vadnadobri, Cserbely, Demont, Nagypersény környékén; Schafarzik Ferencz dr. műegyetemi tanár a hunyadvármegyei Kékesfalva, Bunila, Lelesz és Királybánya környékén; Vitális István dr. selmeczbányai tanár a gömörmegyei Rimabányán, Rimabrézó, Dobrapatak, Polom, Poproc és Nyustya környékén; Noszky Jenő késmárki tanár a nógrádmegyei Bárna, Kisterenne, Mátranovák, Istenmező, Pétervásár és Hevesmegye határos részein; Schréter Zoltán műegyetemi tanársegéd Krassószörény vármegyében Mehádia és Orsova között; Telegdi Róth Lajos főbányatanácsos a kisküküllőmegyei Kőhalom és Homoród környékén. Sikvidéken agrogeológiai felvételeket végeznek: Horusitzky Henrik osztálygeológus, Nagy-Szombat vidékén és a nyitrai megyei vágvölgyben; Liffa Aurél dr. Komárommegyében Tata, Ujszőny, Kocs és Dad vidékén; Rimko Imre geológus a pestmegyei Hévíz, Dány, Galyagyörk és Nagykartal környékén; Güll Vilmos agrogeológus Kecskemét, Jászkerekegyháza, Örkény és Tatárszentgyörgy határában; Treitz Péter osztálygeológus Szabadka vidékén, majd a bácsbodrogmegyei Mélykut, Almás és Kumbaja vidékén; Lázár Vazul bányamérnök a szatmármegyei Bikszád, Komorzán és Avasujfalu környékén és végül Lázár Gá-

bor dr. agrogeologus Zemplén-, Ung-, Bereg-, Máramaros-, Szatmár-, Szabolcs-, Hajdu- és Szilágyvármegyék tőzgelepeit tanulmányozza. (Bp. Hl. 1908. 171. sz.)

A toroczkói vasbányák. Toroczkóról jelentik: A toroczkói vasbányák, a melyek huzamosabb idő óta parlagon hevernek, a közel jövőben ismét megnyílnak. Egy német társaság tárgyalásokat folytat a Toroczkó határában bányajogokkal bíró birtokosokkal ezek megvétele tárgyában. A megindított kutatások a telepeknek dus vastartalmáról tettek tanúságot. Nemsokára megvalósul tehát a vidékieknek régi vágya, hogy Torda-Aranyos vármegye egyik legszebb vidékén pezsgő gyáripar fogja a forgalmat élénkíteni. (Bp. Hrlp. 1908. 171. sz.)

A Fauck A. & Co. mélyfúróvállalat, mely a kincstár számára Petrozsényben dolgozik, az I. sz. fúrólyukkal, 700 m. mélységben a főtelepet szerencsésen megütötte. A fúróponthoz kötött reményeket az örvendetes esemény, fényesen igazolta. A mélyfúróvállalat ezúttal még több megbízást kapott. (Mont. Ztg. 1908. 14. sz.)

Bajorország szénbányát vásárol. Bajorország pénzügyminisztere a képviselőházban javaslatot terjesztett be, a mely Stockholm területén szénbányának vásárlására felhatalmazást, ezen felül pedig 300000 Markot kér széntelepek felkutatására. (D. Bwks. Ztg. 1908. 158. sz.)

Emsben (Hessen-Nassau) az ólom-, cink- és ezüst árának hanyatlása miatt a bánya-művezetőség a bányabérek, tehát a műszak- és szakmánybéreknek, 10 százalékkal való leszállítását határozta el. A bérleszállítás július hó 1-ével érvénybe lépett. (Der Erzbergbau. 1908. 13. sz.)

Uj gyémántmező. Műnkhenből jelentik: A délnyugat-afrikai Windhuk közelében lévő Lüderichen nyolczszáz gyémántot találtak, a miből azt következtetik, hogy azon a vidéken nagyon gazdag gyémántmező van. A kövek két-három milliméter átmérőjük s minőségük megfelel a transzváli közepes fajtájú gyémántnak. (Bp. Hl. 1908. 167. sz.)

A mélyfúrómérnökök és mélyfúróteknikusok XXII-ik nemzetközi vándorgyűléséről és a „Mélyfúróteknikusok Egyesülete“-nek XIV-ik rendes közgyűléséről, a melyet folyó évben Lembergben fognak megtartani, az elnökség Lemberg 1908. jul. 15. kelettel Leon Syroczyński aláírással, a következő programot adta ki: Szombat, aug. 29-én este 8 órakor, a már megérkezett résztvevők összejövele. a részvételi jegyek, jelvények, stb kiosztása. Vasárnap, aug. 30-án. Délelőtt: A XXII. vándorgyűlés megnyitása, a vendégek és résztvevők üdvözlése; előadások. Délután: A város nevezetességeinek megtekintése. Este: Színház. Hétfő, aug. hó 31-én, délelőtt 9 órakor: A mélyfúróteknikusok egyesületének XIV. rendes közgyűlése; pénztáros jelentése, választások; előadások; délután: előadások, a hivatalos gyűlés ünnepélyes lezárása. Kedd, szept. 1. Kirándulás Boryslawba; reggeli; az állomási berendezések, az olajtartályok, a földviaszkbányák, az olajterületek és szállító-berendezések megtekintése. Továbbutazás Truskawiczbe; itt 5 órakor ebéd. Visszatkozás Drohobyczba; vacsora. — Kik a gyűlések folyamán előadásokat kívánnak tartani, szándékukat Dr. St. Bartosiewicz úrnál (Lemberg, Kraszewszki-utca 1. sz.) mielőbb jelentsék be. A részvétel iránt való jelentkezések ugyyanide intézendők. A részvétel díját az elnökség 20 K-val állapította meg.

Iparkiállítás Toulouseben. Toulouseben folyó évi május 1-én nyílt meg a Grand-Rond, Jardin des Plantes, Allées, St. Etienne, Saint Michel és Grand Allée des

Palmiers által határolt területen rendezett nemzetközi iparkiállítás. A kiállítás öt hónapon át lesz nyitva és felöleli az összes ipari termékeket, mezőgazdaságot, tudományt és művészetet. A bányászatot és kohászatot a XI-ik főcsoportba osztották be. Alcsoportok: 1. Bányászati anyagok és eszközök; 2. ásványok, fűtőanyagok; 3. fémipar, vasöntők, vas, aczél, réz, bronz, ólom, ón, horgany, alumínium stb.; 4. vasárúk, diszműárúk, drótgártás, láncgyártás stb. A kiállítási tárgyak eladhatók, de csak a kiállítás zártával távolíthatók el, kivéve, ha az igazgatóság a tárgyak elvitelére külön engedélyt ad. Az eladatlanul maradt tárgyak vámtól mentesen szállíthatók vissza. Úgy a kiállítók, mint a kiállított tárgyak is, a francia vasutakon 50 százalékos kedvezményt kapnak. (Közgazdasági Értesítő. 1908. 27. sz.)

Munkásmozgalmak.

Bányászok gyűlése. A selmeczbányai és vidéki kincstári bányász és kohómunkások gyűlést tartanak e hó 26-án Selmeczbányán a városi virágó kertjében. A gyűlésen kereseti viszonyaik javításáról fognak tanácskozni. A gyűlés lefolyásáról annak idején be fogunk számolni.

Gyilkos sztrájkolók. Birminghamból (Alabáma) táviratozzák: Sztrájkoló szénbányamunkások Adamszvíllében megtámadtak egy vonatot, a melyben dolgozni akaró társaik utaztak. Utóbbiak közül egyet megöltek s tizenötöt megsebesítettek. A kormányzó katonaságot tart késznélben, hogy szükség esetén Adamszvíllébe küldje. (Bp. Hlp. 1908. 1903. 173. sz.)

Boguischützbén lengyel munkásszövetkezetek kezdeményezésére július 20-án a Ferdinánd-bánya munkásai sztrájkba léptek állítólag azért, mert a legutóbbi képviselő választás folyamánaképpen, több embert elbocsátottak. Együttal 10 százalékos bérfemelést, nyolcz órás munkaszakaszt és jobb bánásmódot követelnek. (D. Bwks. Tzg. 1908. 157. sz.)

Balesetek.

Vízbetörés. Felhőszakadásszerű zivataros eső következtében június 21-én a Witzbach patak, medréből kilépve a Dallwitz közelében fekvő Pröscholdt bánya Anna-aknájának külső mívelein keresztül betörték a míveletekbe a hol a II. fekveten járó fejtéseket elöntötték. Vasárnap lévén, a bánya üzeme szünetelt. A szivattyúk, a melyek teljesen víz alá kerültek megtagadták a szolgáltatot; a víztől mentesítés végett új szivattyúkat kellett beakasztani. A munka erőlyesen folyik. — **Aknába zuhanás** folytán június 30-án, Eislebenben, a Dittrich bányában egy munkás azonnal meghalt. — **Bányagázrobbanás** történt július 1-én Jusowkán (Dél-Oroszország) a hol a Katalin bányatársulat 261 munkása menthetetlenül elpusztult. — **Naftaaknák égése.** Július 4-én nagy zivatar közben Boryszlawon és Tustanowiceben öt nafta-szökő-fúrás, közöttük a bősége folytán hiressé vált Oit-City-akna is, minden nyersolaj készletekkel együtt meggyulladt. A tartályok gátjai átszakadtak; az égő olaj a Tysmienica-folyóba ömlött; a lángtenger egy kilométernél nagyobb területen terjedt szét. — **Aknatűz.** A Saxon-Bohemia barnaszénbányaművön, Mislauban,

julius hó 4-én az aknában tűz ütött ki, a mely több órán át dühöngött és az aknában levő összes gépeket, ezenfelül pedig az összes szomszédos üzemi épületeket elpusztította. A vizsgálat a tűz okát keresvén a következőket állapította meg: A szerelők egyike a vezetelmű (együttal bejáró) akna transzmisszió kötelén javító munkálatokat végezett. Munka közben nyitott acetilén-lámpájának lángjával igen közel ért az olajjal átitatott kötélehez, a mely tüzet fogott. A munkások még hallották a szerelőnek segélykiáltásait, de mentésére nem is gondolhattak, mert az akna pár pillanat alatt lángban állott. Menekülésre kellett gondolniok, ami a 200 m. távolságban fekvő szellőző aknán át, szerencsésen sikerült is. A szerelő holtteste a bedőlt akna romjai alá van temetve. A hulla kimentése lehetetlen volt. (Mitth. d. Verb. d. Brgb. Betriebsl, 1908, 14. sz.)

Közlekedés.

A kereskedelemügyi miniszter a **podrád—dobsinai helyi érdekű vasut** közigazgatási bejárását Képešy Árpád miniszteri osztálytanácsos vezetése alatt folyó hó 20-ára tűzte ki. A tárgyalás folyó hó 20-án Dobsinán, 21-én a dobsinai jégbarlangnál, 22-én és 23-án Poprádon volt. Az alispánt Winkler Ernő szepesszombati főszolgabíró képviselte. (Sz. L. 1908. 82. sz.)

Bányaiskolai ügyek.

Új bányaiskola. Az Országos Bányászati és Kohászati Egyesület borsod-gömöri osztálya, a borsod-gömöri bányavállalatok anyagi támogatásával és állami segítséggel Rozsnyón bányaiskolát állít föl. Most Dobsina város küldöttséget meneszt a kormányhoz, hogy a bányaiskolát Dobsinán állítsák föl. (Bp. Hlp. 1908. 175. sz.)

A **dévai rézbánya.** Érdekes tanulmányt irt e czimen a dévai főreáliskola jeles tanára Gaál István dr. A tanulmány széleskörű alapos megfigyelésen épül és oda konkludál, hogy a bányának ugy a tudomány, mint reális üzlet szempontjából nagy jövőt jósol ugyannyira, hogy az eddigi üzem által termelt 6000 tonna ércz felzúzása után 800—1000 munkás foglalkoztatását helyezi kilátásba.

KÜLÖNFÉLÉK

A gőzerő munka teljesítése. Az egész földön a vízgőzből felhasznált erő jelenleg 120 millió lóerőt képvisel. Ennek az erőnek összes hatásáról az ember csak nehezen alkothat magának fogalmat. Lewicky, a drezdai műegyetem tanárának számítása szerint a gőz munkája oly erőnek felel meg, a mely 67 m. átmérőjű és egy hektár nagyságú vastömböt óránként 3600 m. magasságra volna képes emelni. Évenként 300 munkanap és naponként való 10 órai munkaidő mellett a föld összes gőzgépei 7200 millió q tüzelőanyagot fogyasztanak, a mi 5700 millió márka pénzértéknek felel meg. Hogy a jelenlegi gőzerő igényeit ki lehessen elégíteni, minden egyes munkanapon 120000 vagyis évenként 36 millió kocsirakomány szenet kell szállítani. Ha ezeket a kocsikat vonatba soroznák 400.000 km. hosszú tehervonat keletkezne, mely mintegy tizszer átfoghatná a földet. Az összes üzemi költségeket Lewicki tanár évente 11 millió márkára becsüli. A gőzerő mellett a gáz és vízierő a legfontosabbak. De ezeknek az összes teljesítménye eddig csak 5—6 millió lóerőre tehető, így tehát a gőzerő teljesítését meg sem közelítik. (M. Nemzetgazda. 1908. 28. sz.)

○ ○

Hibaigazítás.

Lapunk utolsó 42. számának 312. oldalán, a **Válasz** rovatba értelmet zavaró sajtóhiba csúszott be, a mit ezennel kijavítunk:

»Egy-egy 30 lóerős kifúvó gőzgépnél, a mely tolós kormányzattal van felszerelve és 8 atm. gőzzel dolgozik s naponta 10 órát van üzemben, körülbelől **1800—2000** korona, a mely összegből csupán a kenő anyagokra, 200—250 korona jut.

Selmezbánya, 1908. július 22.

A szerkesztő.

□ □

TARTALOMJEGYZÉK.

Lupény, Petrozsény, Vajdahunyad, Gyalár. — *A bányásziskolák szervezésének kérdéséhez.* — *Tudomány-Gyakorlat:* Nagyvasolvasztók kiszámítása és szelvényméretezése. — *Szemle:* Bányamivelés. — Köszén- és érczelőkészítés. — Gépészet. — Építészet. — Tekhnologia. — Közgazdaság. — *Hírek.* — *Munkásmozgalmak.* — *Balesetek.* — *Hözlekedés.* — *Bányaiskolai ügyek.* — *Irodalom.* — *Különfélék.*

Lap zárása: 1908. jul. 23. d. u. 5 óra.

Kiadótulajdonos: LITSCHAUER LAJOS

Közérdek.

⊙ A bányász- és kohász-altisztek alakulóban lévő ⊙
 országos egyesületének ügyei
 mint a
„Jó Szerencsét“

I. évfolyamának

15. SZ.

külön melléklete.

A szerkesztésért felelős: PIATEJKA GYULA k. bányaaaltiszt.

J e g y z ő k ö n y v.

Felvétetett Selmezbányán, a Magyar Bányász- és Kohász-Altisztek Országos Egyesületének alakuló közgyűlésén, a bányaiskola nagytermében, 1908. év június hó 28-án délután 3 óraker.

(Folytatás a 316. oldalhoz.)

12. §. A választmányi gyűlés.

1. Áll a központi előljárárságból, az alapító tagokból, kik a választmánynak állandó tagjai, a vidéki osztályok elnökeiből és ezeket esetleg helyettesítő, az egyesület székhelyén lakó tagok soraiból titkos szavazás útján kijelölendő helyetteseiből. *)

2. Elnöke: a központ elnöke vagy alelnöke.

3. Jegyzője: a titkár.

4. Hatásköre a.) egyes tagoknak felvétele vagy ideiglenes kizárása.

b.) egyes szakkönyvek vagy szaklapok beszerzésének elhatározása, az egyesület helyisége megváltoztatásának eldöntése, az egyesület pénztárának, könyvtárának és egyéb vagyonának felülvizsgálása.

c.) A választmányi gyűlés hatáskörébe tartozik a közgyűlés helyének és napjának megállapítása.

*) A maros-ujvári vidéki osztály javaslata szerint, melyet a szövegező bizottság is helyesel ezen §. módosítandó lesz és pedig a következő módon:

„Áll a központi előljárárságból és a vidéki osztályok elnökeiből. Ez utóbbiak akadályoztatásuk esetén bármelyik, központban lakó, tagtársukkal helyettesíthetik magukat. Ha a vidéki osztály elnöke meg nem jelenik és helyettesítéséről sem gondoskodott, ez esetben a közgyűlés által titkos választás útján kijelölt központi tag hivandó be helyettesül.“

5. A választmányi gyűlést évnegyedenként az elnök hívja össze.

13. §. Az előljáráóság.

Az előljáráóság 7 tagból áll, ezek 1. az egyesület elnöke; 2. az egyesület alelnöke; 3. az egyesület titkára, 4. az egyesület pénztárosa; 5. az egyesület ellenőre, 6. az egyesület jegyzője; 7. az egyesület könyvtárosa és házgondnoka.

14. §. Az elnök.

1. Az elnök hatóságokkal és harmadik személyekkel szemben képviseli az egyesületet.

2. Elnök csak egyesületi tag lehet.

3. Az alapszabályok és közgyűlés intézkedéseinek végrehajtásáért felelős.

4. Intézkedéseiről a közgyűlésnek számol be.

5. A hivatalos levelezések csak az elnök aláírásával és az egyesület bélyegzőjével ellátva válnak hitelesékké és érvényesékké.

6. Vezeti a választmány és közgyűlés üléseit és ezeken elnököl.

7. Szavazat egyenlősége esetén az elnök szavazata dönt.

8. A pénztár negyedévenként való rovancsolását megejti és az eredményről a választmánynak beszámol.

15. §. Az alelnök.

1. Alelnök csak egyesületi tag lehet.

2. Az elnököt akadályoztatása vagy távolléte esetén minden tekintetben helyettesíti.

16. §. A titkár.

1. A titkár az egyesület levelezéseit végzi és azokat az elnökkel együtt aláírja.

2. Vezeti az egyesület tagjainak törzskönyvét, kiállítja a felvételi lapokat és az összes folyó ügyeket vezeti.

17. §. A pénztáros és ellenőr.

1. Felelőség mellett vezetik és kezelik az egyesület pénztári ügyeit, értékpapírjait és pénzeit.

2. Összegeket fizetnek vagy felvesznek az elnök tudomásával és utalványára.

3. Vezetik a pénztári fő és segédkönyveket és minden negyedévben zárlatot készítenek.

18. §. A jegyző.

1. Vezeti a választmányi és közgyűlés jegyzőkönyveit az előadók jelentkezés szerinti névsorát s az előadások vagy felolvasások rövid tartalmát jegyzi.

2. A pénztár rovancsolásánál jelen kell lennie s a rovancsolás eredményéről jegyzőkönyvet vesz fel.

19. §. Könyvtáros és házgondnok.

1. Az egyesület könyveinek jegyzékét nyilvántartja.

2. Új könyvek beszerzését eszközli a választmányi gyűlés határozata értelmében.

3. Gondoskodik, hogy a könyvek illetéktelenek kezébe ne jussanak.

4. Helybeli tagoknak könyveket ad ki elismervény mellett. A központtól távol lakó tagoknak csakis a vidéki osztály illetékes elnökségének ajánlatára, szavatolása mellett és terhére adja ki a könyveket. A könyvek kikérése alkalmával az átvételi elismervényben a visszaadás időpontját ki kell tüntetni.

5. A tagoknak kiadott könyveket nyilvántartja s gondoskodik azoknak a megállapított időn belül való visszakerüléséről.

6. Gondoskodik a választmányi gyűlés által megállapított butordarabok beszerzéséről, a meglévők javításáról, a helyiségek tisztántartásáról és világításáról, a házbérllet kifizetéséről s mely összegeket az elnök és titkár aláírásával ellátott nyugtatványok ellenében az egyesület pénztárából vesz fel.

7. Számon tartja a helyiségben levő összes ingóságokat s róluk leltárt vezet.

8. A leltár egyik hiteles példányát a titkár és elnök aláírásával a pénztárnoknak adja át megőrzés végett.

20. §. Az egyesület vagyona.

1. Az egyesület vagyona az alapító tőkéből, a tagjárulékokból és a befolyó adományokból áll.

2. Az egyesület vagyona csak az alapszabályokban körülírt célra használható fel.

3. Az egyesület vagyonát az előljáróság és a választmány kezeli.

4. Az egyesület vagyonának elhelyezésére nézve a választmányi gyűlés határozatai mérvadók.

21. §. Az alapszabályok megváltoztatása.

1. Az alapszabályok megváltoztatását vagy módosítását csak a közgyűlés abszolút többsége határozhatja el.

2. Az alapszabályok mindennemű módosítása a jóváhagyás napjától számított 1 hó leteltével lép érvénybe.

22. §. Az egyesület feloszlása.

1. Az egyesületet csak a közgyűlés oszthatja fel és pedig csak akkor, ha az összes tagok $\frac{2}{3}$ -a a feloszlást kívánja.

2. Ha az egyesület feloszlása határozatilag kimondatott, az összes tartozások azonnal kiegyenlítendőek, a követelések pedig behajtandók.

3. Az egyesület pénztárában a feloszlás után maradó vagyon

valamely jótékony célra való fordítása iránt a belügyminiszterium jóváhagyásával a felosztatást kimondó utolsó közgyűlés rendelkezik.

Körelnök bejelenti, hogy az alapszabályok tárgyalása befejeztetett, az ő megbízásának tehetsége szerint megfelelt. Köszönetet mond a tárgyaláson részt vett tagoknak, úgymint Litschauer Lajos főmérnök úrnak szíves támogatása és útbaigazításáért, és felkéri a gyülekezetet, hogy a letárgyalt alapszabályok rendelkezéseinek megfelelően a tisztikarnak megválasztását megejtse. Elnöknek Kellner Aurélt a volt szervező-bizottság elnökét ajánlja, a ki iránt, eddigi működése, ügyünk iránti buzgó és fáradhatatlan tevékenysége és érdeklődése miatt bizalommal viseltetik minden egyesületi tag.

Urbán Vilmos ajánlata éljenzéssel fogadtatott és Kellner Aurél a megalakult egyesületnek elnökévé választatott egyhangúlag.

Kellner Aurél elfogadja az elnöki tisztséget.

Egyhangúlag lett választva a tisztikar többi tagja is és pedig:

Alelnöknek: Tihanyi Károly.

Pénztárosnak: Gindl János.

Ellenőrnek: Urbancsok József.

Titkárnak: Ballay János.

Jegyzőnek: Szedlák István.

Könyvtárosnak és házigondnoknak: Gindl József.

A megválasztottak elfogadják a tisztségeket.

Litschauer Lajos főmérnök úr az alapszabályok letárgyalása után távozáván, e hazafias célzatu egyesületet minden bányá és kohóaltisztnak melegen ajánlja, mert ezen egyesület a hazai bányá és kohó iparnak fellendítésén és felvirágzásán kíván munkálkodni és arra van hivatva, hogy tagjainak a társadalomban az eddiginél méltóbb helyet szerezzen. Megígéri, hogy lapjában az egyesületté tömörült bányász- és kohász-altisztek ügyét mindig támogatni fogja.

Szünni nem akaró éljenzés közt távozott el Litschauer főmérnök úr.

Tihanyi Károly indítványozza, hogy hála és köszönetül a „Jó szerencsét“ szerkesztőjét tiszteletbeli elnöknek válasszuk meg.

A menyinyiben ezen indítvány az alapszabályokba nem ütköznék mindenki hozzá járul. Három tagú küldöttség által tudomására hozatott Litschauer L. úrnak e határozat, ki újból megjelent a gyűlésen, hol először Kellner Aurél elnök köszönetet mondott jó tanácsai, a szervezkedéstől mai napig tanúsított jó akarata és támogatásáért és felkéri a díszelnöki tisztség elfogadására.

(Folytatjuk.)